

7.11.2018

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

neuvoston ja komission julkilausumien johdosta

työjärjestyksen 123 artiklan 2 kohdan mukaisesti

oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta Romaniassa
(2018/2844(RSP))

Roberta Metsola

PPE-ryhmän puolesta

Josef Weidenholzer

S&D-ryhmän puolesta

Sophia in 't Veld, Cecilia Wikström

ALDE-ryhmän puolesta

Judith Sargentini, Eva Joly, Benedek Jávor, Reinhard Bütikofer, Bodil Valero

Verts/ALE-ryhmän puolesta

Barbara Spinelli, Patrick Le Hyaric, Helmut Scholz, Marie-Christine

Vergiat, Marie-Pierre Vieu, Malin Björk, Sofia Sakorafa, Emmanuel

Maurel, Younous Omarjee

GUE/NGL-ryhmän puolesta

Monica Macovei

**Euroopan parlamentin päätöslauselma oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta
Romaniassa
(2018/2844(RSP))**

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon EU:n perussopimukset ja erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2, 3, 4 sekä 6 ja 7 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,
- ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen,
- ottaa huomioon Romanian perustuslain,
- ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2014 annetun komission tiedonannon uudesta EU:n toimintakehyksestä oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi (COM(2014)0158),
- ottaa huomioon 2. helmikuuta 2017 käymänsä keskustelun demokratiasta ja oikeudesta Romaniassa,
- ottaa huomioon 7. helmikuuta 2018 käymänsä keskustelun Romanian oikeusjärjestelmän uudistuksen oikeusvaltiolle aiheuttamista uhkista,
- ottaa huomioon 3. lokakuuta 2018 käymänsä keskustelun oikeusvaltiosta Romaniassa,
- ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnassa 1. lokakuuta 2018 käydyt keskustelut komission ensimmäisen varapuheenjohtajan Frans Timmermansin kanssa,
- ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnassa maaliskuussa 2017 järjestetyn kuulemistilaisuuden demokratiasta ja oikeudesta Romaniassa,
- ottaa huomioon komission puheenjohtajan Junckerin ja ensimmäisen varapuheenjohtajan Timmermansin 24. tammikuuta 2018 antaman yhteisen julkilausuman Romanian viimeaikaisista tapahtumista,
- ottaa huomioon Venetsian komission 16. maaliskuuta 2018 antaman lausunnon Romanian lakiesityksestä nro 140/2017, joka koskee yhdistyksistä ja säätiöistä annetun hallinnollisen määräyksen nro 26/2000 muuttamista,
- ottaa huomioon Venetsian komission 20. lokakuuta 2018 antaman lausunnon muutoksista Romanian lakiin nro 303/2004 tuomarien ja syyttäjien ohjesäännöstä, lakiin nro 304/2004 oikeuslaitoksen organisaatiosta ja lakiin nro 317/2004 ylimmästä tuomarineuvostosta,

- ottaa huomioon Venetsian komission 20. lokakuuta 2018 antaman lausunnon muutoksista Romanian rikoslakiin ja rikosprosessilakiin, jotka vaikuttavat myös lakiin nro 78/2000 korruption ehkäisemisestä, havaitsemisesta ja rankaisemisesta ja lakiin nro 304/2004 oikeuslaitoksen organisaatiosta,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston perustaman lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) 11. huhtikuuta 2018 antaman Romaniaa koskevan erillisen kertomuksen,
- ottaa huomioon komission 15. marraskuuta 2017 antaman kertomuksen Romanian edistymisestä yhteistyö- ja seurantamekanismin puitteissa,
- ottaa huomioon, että Romanian parlamentti hyväksyi joulukuussa 2017 kolme lakia, joilla uudistetaan oikeuslaitosta ja jotka ovat laki nro 303/2004 tuomarien ja syyttäjien ohjesäännöstä, laki nro 304/2004 oikeuslaitoksen organisaatiosta ja laki nro 317/2004 ylimmästä tuomarineuvostosta; ottaa huomioon rikoslakiin kesäkuussa 2018 ja rikosprosessilakiin heinäkuussa 2018 hyväksytyt muutokset,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen (PACE) päätöslauselman 2226/2018 ja suosituksen 2134/2018,
- ottaa huomioon Romanian perustuslakituomioistuimen 20. lokakuuta 2018 tekemän päätöksen, jonka mukaan rikosprosessilakiin tehdyistä 96 muutoksesta 64 on perustuslain vastaisia; ottaa huomioon perustuslakituomioistuimen 25. lokakuuta 2018 antaman julistuksen, jonka mukaan rikoslain muutoksista 30 on ristiriidassa perustuslain kanssa,
- panee merkille tammikuun 2017 jälkeen toistuvasti järjestetyt joukkomielenosoitukset korruptiota vastaan ja oikeusvaltioperiaatteen puolesta, mukaan luettuna Bukarestissa 10. elokuuta 2018 pidetty Diaspora at Home -joukkomielenosoitus, jossa satoja ihmisiä loukkaantui poliisin väkivaltaisen toiminnan vuoksi niin pahoin, että he tarvitsivat lääketieteellistä hoitoa,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 123 artiklan 2 kohdan,
 - A. ottaa huomioon, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, ja että nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo (SEU:n 2 artikla);
 - B. ottaa huomioon, että SEU:n 6 artiklan 3 kohdassa vahvistetaan, että ”ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisiä periaatteina osa unionin oikeutta”;
 - C. toteaa, että EU toimii sen keskinäistä luottamusta koskevan oletettaman perusteella, että jäsenvaltiot noudattavat demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia, sellaisina kuin ne vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa;

- D. ottaa huomioon, että oikeuslaitoksen riippumattomuus on vahvistettu perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja että se on demokraattisen vallanjaon periaatteen välttämätön edellytys;
- E. ottaa huomioon, että huhtikuussa 2018 hyväksymässään Romaniaa koskevassa raportissa Euroopan neuvoston lahjonnan vastainen valtioiden ryhmä (GRECO) ilmaisi vakavan huolensa tuomareiden ja syyttäjien ohjesääntöä, oikeuslaitoksen organisaatiota ja ylintä tuomarineuvostoa koskevien, Romanian parlamentin hyväksymien lakien tietyistä näkökohdista sekä rikoslakiin esitetyistä muutosluonnoksista; toteaa, että GRECO kyseenalaistaa lainsäädäntöprosessin, pelkää vaikutusta oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja päätelee, että korruptionvastaisia normeja rikotaan epäsuorasti;
- F. ottaa huomioon, että Venetsian komissio totesi 20. lokakuuta 2018 antamassaan lausunnossa nro 924/2018, joka rajoittui ”luonnosten tiettyihin, erityisen kiistanalaisiin näkökohtiin”, että ”vaikka luonnoksiin on saatu myönteisiä parannuksia kritiikin ja useiden perustuslakituomioistuimen päätösten jälkeen ... nämä kolme luonnosta ovat tuoneet esiin tärkeitä näkökohtia, jotka ... voivat aiheuttaa tuomareille ja syyttäjille paineita ja viime kädessä heikentää oikeuslaitoksen ja sen jäsenten riippumattomuutta ja, yhdistettynä varhaiseläkejärjestelyihin, sen tehokkuutta ja laatua, millä on kielteisiä vaikutuksia korruption torjuntaan”, ja katsoi, että nämä seikat todennäköisesti ”heikentävät yleisön luottamusta oikeuslaitokseen”¹;
- G. ottaa huomioon, että Venetsian komissio totesi 20. lokakuuta 2018 antamassaan lausunnossa nro 930/2018, että oli ”tarpeen ja asianmukaista, että Romanian parlamentti toteuttaa rikoslain uudistuksen pannaan täytäntöön perustuslakituomioistuimen päätökset ja asiaa koskevat EU:n direktiivit” ja että monet muutokset ”heikentävät vakavasti Romanian rikosoikeusjärjestelmän tehokkuutta erilaisten rikosten, myös korruption liittyvien rikosten, väkivaltarikosten ja järjestäytyneen rikollisuuden, torjunnassa”²;
- H. toteaa, että Venetsian komissio ilmaisi 16. maaliskuuta 2018 antamassaan lausunnossa nro 914/2018 olevansa tyytyväinen siihen, että ”Bukarestin kokousten aikana lakiesityksen tekijät ovat ilmaisseet olevansa valmiita muuttamaan lakiesitystä useassa kohdassa”, ja kehotti Romanian viranomaisia ottamaan huomioon sen tärkeimmät suositukset eli että ”lakiesityksen uudet raportointi- ja julkistamisvaatimukset, mukaan luettuina seuraamukset toimintojen keskeyttämisestä ja purkamisesta, jos sääntöjä ei ole noudatettu, ovat selvästi tarpeettomia ja suhteettomia ja ne olisi kumottava”, ja että yksityiskohtaisten rahoituskertomusten julkaisemisella kuuden kuukauden välein ja tulolähteen ilmoittamisella määrästä riippumatta ja yhdistettynä hajottamisseuraamukseen on ”hillitsevä vaikutus kansalaisyhteiskuntaan” ja ne ovat ristiriidassa ”yhdistymisvapauden ja yksityiselämän kunnioittamista koskevan oikeuden kanssa”³;
- I. toteaa, että Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on kehottanut Romaniaa hylkäämään äskettäin ehdotetut lakiesitykset, joilla asetetaan kansalaisjärjestöjen taloudellista raportointia koskevia lisävelvoitteita, muuttamaan niitä Venetsian

¹ Venetsian komission lausunto nro 924/2018, 20. lokakuuta 2018 (CDL-AD(2018)017).

² Venetsian komission lausunto nro 930/2018, 20. lokakuuta 2018 (CDL-AD(2018)021).

³ Venetsian komission lausunto nro 914/2018, 16. maaliskuuta 2018 (CDL-AD(2018)004).

komission ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (Etyj/ODIHR) suositusten mukaisesti sekä toimittamaan ne laajaan julkiseen kuulemiseen ennen niiden hyväksymistä¹;

- J. ottaa huomioon, että komissio nosti 19. heinäkuuta 2018 Romaniaa vastaan kanteen Euroopan unionin tuomioistuimessa siksi, ettei se ole saattanut neljättä rahanpesun vastaista direktiiviä osaksi kansallista lainsäädäntöään; ottaa huomioon, että Romanian parlamentti hyväksyi 24. lokakuuta 2018 rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan lakiesityksen äänestyksen tultua epäilyttävästi toimitetuksi kahteen kertaan;
- K. ottaa huomioon, että näinä aikoina käydään keskustelua Romanian tiedustelupalvelun (SRI) roolista ja sen väitetystä sekaantumisesta Romanian oikeuslaitoksen toimintaan, minkä vuoksi herää kysymys, miten laajasti ja millä tavoin se on siihen mahdollisesti sekaantunut; ottaa huomioon, että Venetsian komissio totesi 20. lokakuuta 2018 antamassaan lausunnossa, että tiedustelupalvelun valvontaa koskevia oikeussääntöjä on syytä arvioida perinpohjaisesti²;
- L. ottaa huomioon, että toukokuussa 2016 pantiin alulle vetoamus Romanian perustuslain muuttamiseksi siten, että perheen määritelmä rajattaisiin koskemaan vain miehen ja naisen välistä avioliittoa; ottaa huomioon, että useat ihmisoikeusryhmät ovat ilmaisseet huolensa siitä, että ehdotus saattaa johtaa kansainvälisten ihmisoikeusnormien rikkomiseen ja lisätä homoseksuaalien syrjintää Romaniassa; ottaa huomioon, että parlamentti hyväksyi perustuslakimuutoksen kahden kolmanneksen enemmistöllä; ottaa huomioon, että asiasta järjestetyssä kansanäänestyksessä äänestysvilkkaukset jäi alle vaaditun 30 prosentin;
- M. ottaa huomioon, että ILGA-Europan (International Lesbian and Gay Association) julkaiseman hlti-henkilöiden ihmisoikeustilannetta Euroopassa vuonna 2018 käsittelevän vuosikatsauksen mukaan Romania on EU:n 28 jäsenvaltiosta 25. sijalla, kun tarkastellaan lainsäädäntöä, vihapuhetta ja hlti-henkilöiden syrjintää;
- N. toteaa, että EU on sitoutunut kunnioittamaan tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa vahvistettua tiedonsaantia ja sananvapautta koskevaa oikeutta; katsoo, että julkisena vahtikoirana tiedotusvälineet ovat ratkaisevassa asemassa vaalittaessa näitä oikeuksia ja suojeltaessa kaikkia muita perusoikeuksia;
- O. ottaa huomioon, että Toimittajat ilman rajoja -järjestö on vaatinut kiinnittämään huomiota yrityksiin muuttaa Romanian viestimet poliittisen propagandan välineiksi ja ilmaissut huolensa tiedotusvälineiden poliittisesta sensuroinnista³;
- P. ottaa huomioon, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 12 artiklassa määrätään, että ”jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja

¹ Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselma 2226/2018 ja suositus 2134/2018.

² Venetsian komission lausunto nro 924/2018, 20. lokakuuta 2018 (CDL-AD(2018)017).

³ <https://rsf.org/en/romania>

yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa”;

- Q. ottaa huomioon, että raportit Romanian poliisin väkivaltaisesta toiminnasta 10. elokuuta 2018 pidettyjen mielenosoitusten aikana ovat herättäneet vakavaa huolta voimankäytön oikeasuhteisuudesta ja mielenosoittajien perusoikeuksien rikkomisesta, mikä on saanut Romanian lainvalvontaviranomaiset käynnistämään tutkimuksia;
- R. ottaa huomioon, että korruptio on edelleen yksi EU:n haasteista; ottaa huomioon, että korruption luonne ja laajuus saattavat vaihdella eri jäsenvaltioissa mutta se vahingoittaa koko EU:ta ja sen taloutta ja yhteiskuntaa, heikentää talouden kehitystä, murentaa demokratiaa ja sabotoi oikeusvaltioperiaatetta;
- S. ottaa huomioon, että Romanian kansallisen korruptiontorjuntayksikön pääsyyttäjä erotettiin toimestaan 9. heinäkuuta 2018 vastoin tuomarineuvoston lausuntoa perustuslakituomioistuimen annettua päätöksen presidentin valtaoikeuksien rajoittamisesta; ottaa huomioon, että Venetsian komissio sitä vastoin totesi 20. lokakuuta 2018 antamassaan lausunnossa, että olisi tärkeää ”vahvistaa syyttäjien riippumattomuutta ja säilyttää sellaisten instituutioiden kuin presidentin ja ylimmän tuomarineuvoston rooli ja vahvistaa sitä, koska ne pystyvät toimimaan vastapainona (oikeus)ministerin vallalle”¹; ottaa huomioon, että Romanian hallitus antoi 15. lokakuuta 2018 poikkeusasetuksen; ottaa huomioon, että määräyksen voimaantulon johdosta 48 syyttäjää on tähän mennessä erotettu toimestaan, mikä saattaa vaikeuttaa useita käynnissä olevia tutkimuksia; ottaa huomioon, että oikeusministeri vaati 24. lokakuuta 2018 valtakunnansyyttäjän erottamista toimestaan syyttäen tätä toimivaltuuksiensa ylittämistä;
1. pitää olennaisen tärkeänä varmistaa, että SEU:n 2 artiklassa lueteltuja yhteisiä eurooppalaisia arvoja noudatetaan kaikilta osin ja että perusoikeudet taataan sellaisina kuin ne on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa;
 2. pitää erittäin huolestuttavana uudelleenlaadittua lainsäädäntöä, joka koskee Romanian hallinto-oikeutta ja rikoslainsäädäntöä, ja erityisesti sitä, että ne saattavat murentaa rakenteellisesti oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja maan valmiuksia torjua tehokkaasti korruptiota sekä heikentää oikeusvaltioperiaatetta;
 3. tuomitsee poliisin väkivaltaiset ja suhteettomat toimet Bukarestissa elokuussa 2018 järjestettyjen mielenosoitusten aikana;
 4. kehottaa Romanian viranomaisia vahvistamaan takeet läpinäkyvän ja laillisen perustan varmistamiselle kaikelle instituutioiden väliselle yhteistyölle ja sellaisen niiden toimintaan puuttumisen välttämiseksi, joka häiritsee keskinäistä valvontajärjestelmää; vaatii tehostamaan tiedustelupalveluun kohdistettavaa parlamentaarista valvontaa;
 5. kehottaa Romanian viranomaisia torjumaan kaikki toimenpiteet, joilla viranhaltijoiden korruptiosta tehtäisiin laillista, ja soveltamaan kansallista korruptiontorjuntastrategiaa;

¹ Venetsian komission lausunto nro 924/2018, 20. lokakuuta 2018 (CDL-AD(2018)017).

6. suosittaa voimakkaasti, että kansalaisjärjestöjen rahoitusta, organisaatiota ja toimintaa koskevaa lainsäädäntöä arvioidaan uudelleen, koska sillä saattaa olla kansalaisyhteiskuntaan pelotevaikutus ja se saattaa olla ristiriidassa yhdistymisvapauden periaatteen ja yksityisyyden suoja koskevan oikeuden kanssa; katsoo, että se olisi saatettava kaikin puolin EU:n kehyksen mukaiseksi;
7. pitää erittäin huolestuttavina tiedotusvälineiden vapauteen kohdistuvia poliittisia rajoituksia sekä lainsäädäntöehdotusta, jolla Romanian halventamisesta ulkomailla tehtäisiin rikos ja jolla kunnianloukkaus sisällytettäisiin uudelleen rikoslainsäädäntöön;
8. kehottaa Romanian parlamenttia ja hallitusta panemaan kaikilta osin täytäntöön kaikki Euroopan komission, GRECON ja Venetsian komission suositukset ja pidättymään kaikista uudistuksista, jotka vaarantaisivat oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen ja oikeuslaitoksen riippumattomuuden; kehottaa tekemään jatkuvasti yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa ja korostaa, että edellä mainittuihin ongelmiin on tarpeen puuttua avoimen ja osallistavan prosessin pohjalta; kehottaa pyytämään Venetsian komissiolta etukäteen arviointeja käsiteltävinä olevista lainsäädäntötoimista ennen niiden lopullista hyväksymistä;
9. kehottaa Romanian hallitusta tekemään yhteistyötä Euroopan komission kanssa perussopimuksissa esitetyn vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti;
10. toteaa jälleen pitävänsä valitettavana, että komissio päätti olla julkaisematta EU:n korruptiontorjuntakertomusta vuonna 2017, ja kehottaa painokkaasti komissiota jatkamaan viipymättä vuotuista korruption torjunnan seuranta kaikkissa jäsenvaltioissa; pyytää komissiota laatimaan järjestelmän, joka sisältää tiukkoja indikaattoreita ja helposti sovellettavat yhtenäiset kriteerit korruption tason mittaamiseksi jäsenvaltioissa ja niiden korruptiontorjuntatoimien arvioimiseksi, kuten edellytetään parlamentin 8. maaliskuuta 2016 antamassa päätöslauselmassa aiheesta ”Vuosikertomus 2014 EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta”¹;
11. vaatii painokkaasti säännöllistä, järjestelmällistä ja objektiivista seuranta ja vuoropuhelua, johon kaikki jäsenvaltiot osallistuvat, jotta voidaan turvata demokratiaa, perusoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta koskevat unionin perusarvot neuvoston, komission ja parlamentin myötävaikutuksella, kuten sen 25. lokakuuta 2016 antamassa demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamista käsittelevässä päätöslauselmassa² todetaan; toistaa, että tämän järjestelmän puitteissa olisi annettava maakohtaisia suosituksia sisältävä vuosikertomus³;
12. kehottaa komissiota perussopimusten vartijana seuraamaan, miten Romanian viranomaiset noudattavat niille annettuja suosituksia, ja tukemaan edelleen kaikin tavoin Romaniaa sopivien ratkaisujen löytämisessä;
13. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komissiolle, neuvostolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä Romanian presidentille.

¹ EUVL C 50, 9.2.2018, s. 2.

² EUVL C 215, 19.6.2018, s. 162.

³ Ks. 13. joulukuuta 2016 annettu päätöslauselma perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuonna 2015, EUVL C 238, 6.7.2018, s. 2.